

PORATAL O SEKSUALNOJ I REPRODUKTIVNOJ SVJESNOSTI

Home » TO NISU SAMO ONI DANI U MJESECU: Romske djevojčice mjesečnicu skrivaju od očeva i žive u naseljima bez vode

IDEJE ◊ REPRODUKTIVNO ZDRAVLJE ◊ VRUĆE TEME

TO NISU SAMO ONI DANI U MJESECU: Romske djevojčice mjesečnicu skrivaju od očeva i žive u naseljima bez vode

Piše: Anja Kovačević | 08/12/2021

Teško da u Hrvatskoj postoji zajednica koja je više marginalizirana i više neshvaćena od romske zajednice. Bez obzira što su jedna od brojnijih nacionalnih manjina, procjenjuje se da u zemlji živi između 20 i 30 tisuća Roma još uvijek ih se diskriminira, odvaja od tzv. opće populacije, te većina njih živi u uvjetima kakve je uopće teško zamisliti u godini 2021. Više od 90 posto Roma živi ispod granice siromaštva, a prosječan životni vijek im je tek malo više od 40 godina.

podjela rodnih uloga u obitelji prema kojima je ženina glavna svrha rađanje i briga za obitelj, čime je mnogim Romkinjama oduzeta bilo kakva mogućnost emancipacije. Kako onda u tako tradicionalnoj zajednici biti više od tijela za reprodukciju? O temama mjesecnice i ženskog zdravlja razgovarali smo s dvije mlade Romkinje: **Anesom Šabani**, 25-godišnjom primaljom iz Zagreba, i **Gabrijelom Galović**, 22-godišnjakinjom koja je odrasla u romskom naselju u Čakovcu, a s 15 godina ju je Centar za socijalnu skrb premjestio u Dom za djecu A. G. Matoš u Zagrebu.

O menstruaciji učimo od sestara i majki, ali ne i kako do nje dolazi

Iz njihovih odgovora na prvu se čini kako mlade Romkinje nemaju toliko različito iskustvo učenja o mjesecnici od ostalih djevojčica. I one o tome uče u školi i uz razgovore sa starijim sestrama i prijateljicama, no iz [istraživanja](#) je poznato da je u svim hrvatskim regijama romsko stanovništvo uglavnom nisko obrazovano, odnosno većina nema ni završenu osnovnu školu. U Sjevernoj Hrvatskoj, gdje živi i najveći broj romskog stanovništva, čak 30 posto Romkinja uopće nije pohađalo školu, a iako je situacija nešto povoljnija u Zagrebu, Središnjoj Hrvatskoj, Istri i Primorju, broj obrazovanih Romkinja višestruko je manji čak i od broja obrazovanih Roma. Naše sugovornice su rijetka iznimka jer su obje stekle srednjoškolsko obrazovanje, a Anesa je završila i studij radne terapije te sada studira sestrinstvo na Zdravstvenom veleučilištu.

“Djevojčice o menstruaciji većinom nauče od starijih sestara ili majki i to tek kada je dobiju., Ali ništa konkretno, kao o čemu se točno radi, zbog čega dolazi do menstruacije, što menstruacija znači za žensko tijelo i slično. O menstruaciji uče tek u školi što je po meni dosta kasno jer danas djevojčice sve ranije dobiju prvu menstruaciju, a o istoj se u školi uči tek na satovima biologije u 7. ili 8. razredu.” govori Anesa.

Gabrijela je prvu menstruaciju dobila relativno kasno, tek u 16. godini, pa kaže kako ju je bilo dosta strah svega što se tiče ove teme: “Najviše sam o tome razgovarala s prijateljicama koje su već dobine prvu menstruaciju. Kod mene je to sve nekako kasnilo pa kada smo učili o tome u školi nisam još imala menstruaciju, niti sam točno znala o čemu se radi. Djeci je to uglavnom bilo smiješno, pa sam se i ja smijala.”

O menstruaciji se u romskoj zajednici gotovo uopće ne govori, ona je još uvijek tabu tema, a posebno se skriva od muškaraca.

“Prema romskim običajima muškarci, naročito očevi, ne smiju znati da imaš mjesecnicu. To usadi veliki sram i neugodu u djevojke.” rekla je Gabrijela. Narodne priče također govore kako se žene ne smiju tuširati, prati ili bojati kosu te vježbati u danima menstruacije kako ih ne bi još više bolio trbuhan. Anesa

molitve uzima abdest, odnosno Peru se određeni dijelovi tijela prije ulaska u samu prostoriju za molitvu i svaka osoba koja se moli tj. klanja treba biti čista, a samim time žene nisu čiste i ne mogu obavljati dužnost prema Bogu ako nije odradila korake prije toga."

U romskim su naseljima životni uvjeti ispod svih standarda

Stigmatizacija mjesečnice proizlazi i iz činjenice da djevojke koje menstruiraju mogu postati majke, a o spolnosti kao takvoj se također vrlo malo govori. Romkinje vrlo mlade postaju majke: u 22 posto slučajeva to je prije 19. godine života, a do 29. godine čak je 83 posto Romkinja rodilo. Za usporedbu, u općoj populaciji Hrvatske žene prvi put rađaju u prosjeku s 28 godina. Uz to je [prema podacima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo](#), stopa poroda kod Romkinja 125,66 na tisuću žena čime je čak tri puta više nego stopa cjelokupne populacije.

Gabrijela, koja je i sama majka, kaže kako žene uopće ne razgovaraju o seksualnosti: "Žene su navikle rađati puno. Ne znam rade li to svojevoljno ili ih muškarci tjeraju, no o tome se jednostavno ne govori, ne razmišljaju koliko je teško biti majka, a kontracepcija je stran pojam. Čula sam da neke to rade zbog socijalne pomoći, koja im je jedini izvor prihoda."

Siromaštvo je u romskoj zajednici veliko, a to se ne odražava samo u niskom prosječnom prihodu, prema kojem većina romskih obitelji živi s oko 2600 kuna mjesečno, nego i u manjku infrastrukture u romskim naseljima. O ovome problemu pisao je [Jutarnji list](#) prije nekoliko godina, a Gabrijelino iskustvo života u romskom naselju je nažalost vrlo slično. Kuća u kojoj je odrasla nije imala toalet ili kupaonicu, kao ni tekuću vodu. Sve što su trebali obavljati, obavljali su vani, u šumi. Za nju je odlazak u dječji dom u Zagreb bio preporod, ponajprije zbog bijega od zlostavljanja, ali i boljih životnih uvjeta.

Do promjene samo edukacijom o reproduktivnom zdravlju

Promjene se događaju sporo, ali obje smatraju kako ipak neke stvari idu na bolje. Više djevojčica završava osnovnu školu, a udruge i aktivisti, među kojima je i Anesa, rade mnogo kako bi što više educirali Rome. Nedavno je predstavljen priručnik „[Za moje zdravo odrastanje](#)“ autorica **Suzane Kunac i Franke de Syo**, a Anesa je u listopadu na Kongresu mladih Romkinja i Roma održala predavanje na temu reproduktivnog zdravlja. Također navodi da se u sklopu projekta „[Obrazovane Romkinje – Osnažene romske zajednice](#)“ održavaju [edukacijske radionice](#) na kojima se dotiču ovih tema.

"Generalno gledajući Romkinje jako malo znaju o samoj mjesečnici kao i reproduktivnom zdravlju, s druge strane, s obzirom na moje iskustvo, nemaju samo Romkinje takav problem. Osobno se trudim

njihovim tijelima. Na kraju krajeva, mjesecnica kao i trudnoća i roditeljstvo nisu samo problem žene nego i muškarca”, pojašnjava Anesa i nadodaje kako je briga za zdravlje te prevencija bolesti vrlo rijetka u romskoj zajednici čak i kada ne govorimo samo o temama reproduktivnog zdravlja. Iz njezinog iskustva većina Roma koji žive u Zagrebu imaju pristup zdravstvenoj skrbi u vidu obiteljskih liječnika, ali i specijaliziranih usluga kao što su ginekolozi i stomatolozi, no jednostavno ne odlaze na pregledе osim ako se nešto ne dogodi.

Rana edukacija i podizanje svijesti, te osnaživanje Romkinja koje su višestruko diskriminirane- od strane vlastite zajednice, kao i cjelokupnog stanovništa, ključ je za ne samo podizanje njihovog životnog standarda nego i društveni napredak u cjelini. Škola i obrazovni sustav ovdje imaju iznimno važnu ulogu jer za mnoge djevojčice iz ovih zajednica to je jedini mogući izlazak iz ciklusa siromaštva.

U idućem nastavku serijala “To nisu samo oni dani u mjesecu” o iskustvu mjesecnice transrodnih i rodno nebinarnih osoba.

*Prethodni članak iz serijala o menstrualnom siromaštvu beskućnica i migrantica možete pročitati
[OVDJE](#)*

Prvi članak iz serijala o nebrizi aktualnih politika za reproduktivno zdravlje žena i menstrualnom siromaštvu možete pročitati [OVDJE](#)

Serijal članaka “To nisu samo oni dani u mjesecu” napisan je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije temeljem provedenog Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama.